

Muuramen kunta

Olympiakylän asemakaava

Luontoselvitys

Raportti

16.10.2023

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
2	Selvitysalue	1
3	Menetelmät ja aineisto	2
3.1	Lähtötiedot	2
3.2	Lajiston ja luontokohteiden arvottaminen.....	2
3.3	Maastoinventoinnit	5
3.3.1	Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys	5
3.3.2	Liito-oravaselvitys	5
3.3.3	Viitasammakkoselvitys	5
3.4	Epävarmuustekijät.....	5
4	Tulokset	6
4.1	Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys	6
4.1.1	Kasvillisuuden yleiskuvaus.....	6
4.1.2	Arvokkaat kasvillisuus- ja luontotyyppikohteet.....	13
4.1.3	Huomionarvoiset kasvilajit ja käävät	28
4.1.4	Vieraslajikasvihavainnot	28
4.2	Liito-oravaselvitys.....	30
4.3	Viitasammakkoselvitys	30
4.4	Linnusto	31
4.4.1	Yleiskuvaus.....	31
4.5	Ekologiset yhteydet	31
5	Johtopäätökset ja suositukset	33

Paikkatietoaineistot:

Pohjakartat © Maanmittauslaitos 2023

Kasvupaikkatiedot © Luonnonvarakeskus 2021

Raportin valokuvat © FCG Finnish Consulting Group Oy

16.10.2023

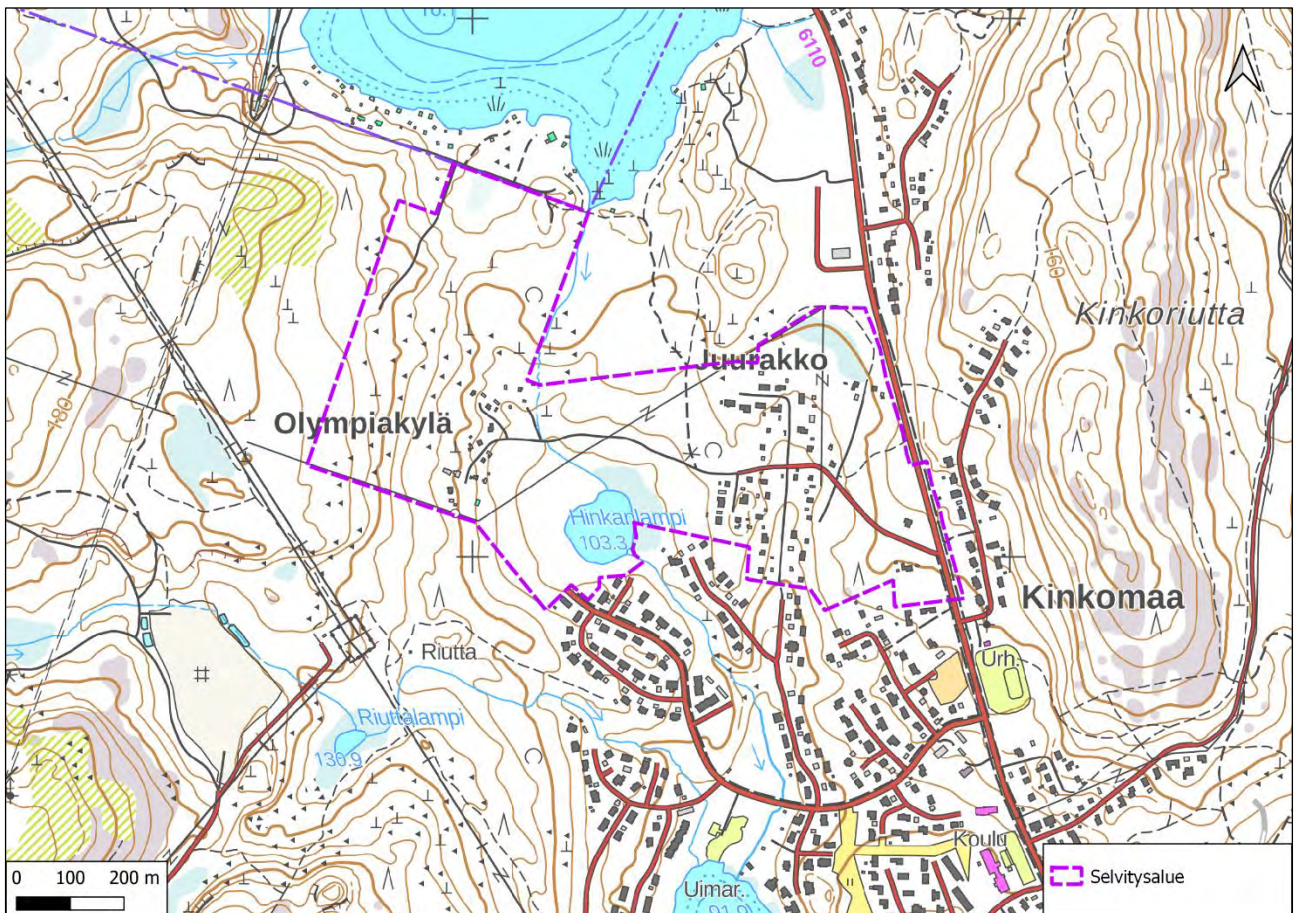
1 Johdanto

Tässä työssä on laadittu luontoselvitys Kinkomaalla sijaitsevalle Olympiakylän alueelle, jolla on käynnissä asemakaavan laatiminen. Selvitys käsittää suunnittelualan liito-orvaselvityksen, kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen ja viitasammakkoselvityksen.

Selvityksen johtopäätöksenä on esitetty suosittukset arvokohteiden huomioimiseksi. Selvityksen lähtökohdaksi on, että alueen suunnittelussa voidaan huomioida luontoarvojen kannalta merkittävät alueet sekä edistää niiden ominaispiirteiden säilymistä. Nämä tavoitteet on mainittu maankäyttö- ja rakennuslaissa. Selvityksestä on vastannut FM biologi Titta Makkonen FCG Finnish Consulting Group Oy:stä.

2 Selvitysalue

Selvitysalue sijaitsee Kinkomaan Olympiakylän alueella noin 8 km etäisyydellä Muuramen keskustasta. Selvitysalueen koko on noin 54 ha. Selvitysalueelle sijoittuu jonkin verran pientaloja ja kunnan omistama raakama-alue, muutoin alue on rakentamatonta talousmetsää. Alueen kaavoituksen tavoitteena on laajentaa Kinkomaan taajamaa, joka on kunnan yksi nopeimmin kasvavista alueista. Alueella on toteutettu Olympiakylän asemakaava-alueen luontoselvitys vuonna 2020 (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy), ja tämän työn tarkoituksena on ajantasaistaa vuoden 2020 selvityksen tietoja ja huomioida vuoden 2020 rajauksesta hieman poikkeava suunnittelualan raja. Selvitysalueen sijainti on esitetty kuvassa 1.

Kuva 1. Selvitysalueen sijainti.

16.10.2023

3 Menetelmät ja aineisto

3.1 Lähtötiedot

Selvityksen työvaiheet olivat lähtöaineiston koonti ja analysointi, maastoinventoinnit sekä raportointi. Selvitystä laadittaessa on otettu huomioon ympäristöviranomaisten antama yleinen ohjeistus:

- Mäkelä, K. & Salo, P. 2021: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen Ympäristökeskus.
- Huttunen, A. & Pahtamaa, T. 2002: Luontoselvitykset yleis- ja asemakaavoissa. – Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen moniste 24, Oulu
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen la-jien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Lähtötietoina on käytetty mm. seuraavia lähteitä:

- Metsäkeskuksen metsävaratiedot, ml. metsälain 10 § mukaiset kohteet.
- Avoin tieto –palvelu (Suomen ympäristökeskus 2023)
- Lajitietokannan havainnot (Laji.fi). Aineistopyyntö: 17.4.2023
- Vanhat kartat (vanhatkartat.fi)
- Historialliset ilmakuvat (kartta.paikkatietoikkuna.fi)

Lisäksi lähtöaineistona on käytetty muita avoimia aineistoja.

3.2 Lajiston ja luontokohteiden arvottaminen

Arvokkaiksi luontotyypeiksi luetaan kohteet, joiden olemassaolo merkittävästi lisää alueen luontoarvoja. Arvokkaalla luontotyyppillä esiintyy usein myös arvokasta eliölajistoa. Merkittävimmät tällaiset ympäristötyypit on lueteltu Suomen luonnonsuojelulaisissa (LSL 64 §) ja niiden olemassaolo on lailla turvattu sen jälkeen, kun alueellinen ELY-keskus on tehnyt niistä rajauspäätöksen ja saattanut sen maanomistajan tiedoksi. Metsälaki (Metsäl 10 §) määrittelee metsätaloustoimissa huomioon otettavia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, jotka ilmentävät luonnon monimuotoisuutta talousmetsäalueilla. Metsälakia ei sovelleta asemakaava-alueilla, mutta metsälain määrittely luontokohteista toimii indikaattorina alueellisista luontoarvoista. Vesilain suojeltavat vesiluontotyyppit on esitetty vesilain (587/2011) 2. luvun 11 §:ssä.

Työssä käytetty luontotyyppien uhanalaisuusluokitus pohjautuu Suomen luontotyyppien uusimpaan uhanalaisarviointiin (Raunio & Kontula toim. 2018). Uhanalaisten luontotyyppien arvioinnissa käytetyt uhanalaisluokat vastaavat pääpiirteissään lajien uhanalaisuustarkastelussa käytettyä luokittelua. Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) luontotyyppit.

Työssä käytetty lajien uhanalaisuusluokitus perustuu uusimpaan uhanalaisuusarviointiin, joka on päivitetty vuonna 2019 (Hyvärinen ym. (toim.) 2019). Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) lajit. Silmälläpidettävät (NT) lajit eivät ole uhanalaisia lajeja.

Maastoinventointien yhteydessä havainnoitiin myös Euroopan Unionin lintudirektiivin (79/409/EEC,) liitteen I sekä luontodirektiivin (92/43/ETY) (erityisesti luontodirektiivin liitteen IV(a)) lajeja. Lintudirektiivin liite I käsittelee yhteisön tärkeinä pitämät lajit, joiden suojelemiseksi on osoitettava erityissuojelualueita (Natura 2000

16.10.2023

-verkosto). Lintudirektiivi edellyttää sekä lintulajien että niiden elinympäristöjen suojelua. Direktiivi kieltää niissä lueteltujen lintujen tahallisen tappamisen, pyydystämisen häiritsemisen erityisesti pesinnän aikana ja kaupallisen käytön. Liitteessä IV(a) on puolestaan eläin- ja liitteessä IV(b) kasvilajeja, jotka ovat tiukasti suojeltuja myös luonnonsuojelualueiden ulkopuolella. Näitä ovat esimerkiksi liito-orava ja kaikki lepakkolajit. Liitteen lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty automaattisesti, ilman erillistä suojelupäätöstäkin.

Selvityksessä on huomioitu myös METSO-kohteet (Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman valintaperusteiden mukaiset kohteet. METSO-kohteiden tarkemmat kriteerit on määritelty oppaassa ”METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet” (Syrjänen ym. 2016).

Luontokohteiden arvotuskriteereinä käytettiin kohteen edustavuutta, luonnontilaisuutta, harvinaisuutta ja uhanalaisuutta, luonnon monimuotoisuutta lajitasolla sekä kohteen toiminnallista merkitystä lajistolle. Luontokohteiden arvoluokitus pohjautuu seuraavaan ”Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointiopas - teki-jälle, tilaajalle ja viranomaiselle” -oppaan mukaiseen jaotukseen (Mäkelä & Salo 2021):

Luokittelussa käytetyt arvoluokat ovat:

Luokka 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Luokkaan 1 kuulumiseen ei sisälly tapauskohtaista harkintaa, sillä luokan kriteerinä on lainsäädännön antama turva kohteelle.

Luokka 2: Erityisen tärkeät kohteet

Luokan kohteet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä. Luokan kriteerejä ovat esimerkiksi alueen tärkeys ekologisen verkoston kannalta sekä luontotyyppien ja lajien uhanalaisuus, hallinnollinen asema ja esiintymien merkittävyys. Luokkaan kuuluvat muun muassa luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat merkittävät kokonaisuudet, uhanalaisten luontotyyppien ja lajien merkittävät esiintymät sekä luontodirektiivin luontotyyppien merkittävät esiintymät.

Myös lintudirektiivin liitteen I lajeille ja niitä vastaaville muuttolinnuille erittäin tärkeät kohteet kuuluvat tähän luokkaan. Luokkaan kuulumisen edellyttää aina tapauskohtaista harkintaa. Ekologinen verkosto voi olla alueelle lisäarvoa tuova elementti: arvoluokkaan 3 muuten sijoittuvat kohteet voidaan sijoittaa arvoluokkaan 2, jos ne ovat lisäksi ekologisen verkoston kannalta tärkeitä. Pääosa luokan 2 kohteista on aina huomioitavia. Näiden lisäksi luokkaan kuuluu maakuntatasolla sekä yksityiskohtaisemman suunnittelun tasolla huomioitavia kohteita.

Luokka 3: Monimuotoisuutta turvaavat tai tukevat kohteet

Luokan 3 kohteet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä.

Luokka 4: Muut huomionarvoiset kohteet

Luokan 4 kohteilla esiintyy erilaisia monimuotoisuutta tukevia luonnonarvoja. Luokan kohteet ovat usein paikallisesti tärkeitä, ja niiden huomioimisessa tarvitaan muita luokkia enemmän tapauskohtaista soveltamista.

Tavanomainen luonto

Arvoluokat 1–4 eivät kata kaikkia alueita, vaan niiden ulkopuolelle jää niin sanottua tavanomaista luontoa, esimerkiksi sellaista metsätalouden piirissä olevaa talousmetsää tai metsäojitettua suota, jolla ei katsota olevan erityistä arvoa luonnon monimuotoisuudelle tai ekologisille yhteyksille. Tavanomaisella luonnolla voi kuitenkin olla suunnittelussa erikseen huomioon otettavaa arvoa esimerkiksi virkistysalueena.

Kuhunkin arvoluokkaan kuuluvat kohteet esitetään kolmessa toisiaan täydentävässä kategoriassa (taulukko 1):

- aina huomioitavat kohteet
- näiden lisäksi yleispiirteisessä maakuntatason suunnittelussa huomioitavat kohteet
- edellisten lisäksi yksityiskohtaisen tason suunnittelussa (osa)yleis- ja asemakaavoissa sekä hankkeissa huomioitavat kohteet.

16.10.2023

Luokka / Kohteet	1 Lainsäädännöllä turvatut kohteet	2 Erityisen tärkeät kohteet	3 Monimuotoisuutta turvaavat kohteet	4 Monimuotoisuutta tukevat kohteet
Aina huomioitavat	<ul style="list-style-type: none"> Suojelualueet Natura 2000 -alueet Suojeluun varatut alueet LSL:lla suojeltujen luontotyyppien rajatut esiintymät Vesilain suojellut luontotyypit Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat LSL:n erityisesti suojeltavien lajien, luontodirektiivin liitteen II lajien ja lintudirektiivin liitteen I lajien rajatut esiintymät 	<ul style="list-style-type: none"> Valtakunnallisesti arvokkaat luontokohteet¹ Ekologisen verkoston kannalta erittäin tärkeät kohteet Luontotyyppi- ja laji-esiintymien muodostamat merkittävät kokonaisuudet² Uhanalaisten luontotyyppien merkittävät esiintymät Uhanalaisten lajien merkittävät esiintymät Luontodirektiivin liitteen I luontotyyppien merkittävät esiintymät Lintudirektiivin liitteen I lajeille ja niitä vastaaville muuttolinnuille erittäin tärkeät kohteet² 	<ul style="list-style-type: none"> Ekologisen verkoston kannalta tärkeät kohteet Luontotyyppi- ja laji-esiintymien muodostamat kokonaisuudet² 	<ul style="list-style-type: none"> Ekologisia yhteyksiä tukevat kohteet
Lisäksi yleispiirteisessä suunnittelussa huomioitavat		<ul style="list-style-type: none"> Maakunnallisesti arvokkaat luontokohteet¹ 	<ul style="list-style-type: none"> Maakunnalle ominaisten luontotyyppien merkittävät esiintymät Maakuntien vastuulajien merkittävät esiintymät 	
Lisäksi yksityiskohtaisessa suunnittelussa huomioitavat	<ul style="list-style-type: none"> Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien tärkeät kulkuyhteydet ja siirtymäreitit Luonnonmuistomerkit LSL 39 § mukaiset rauhoitettujen lintujen merkityt pesäpuut tai suurten petolintujen pesäpuut 	<ul style="list-style-type: none"> LSL:lla suojeltujen luontotyyppien rajaamattomat esiintymät Luontodirektiivin liitteiden II ja IV(b) lajien merkittävät esiintymät Lepakoille tärkeät saalisalueet⁴ 	<ul style="list-style-type: none"> Paikallisesti arvokkaat luontokohteet¹ Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät Luontodirektiivin liitteen I luontotyyppien muut esiintymät Uhanalaisten lajien muut esiintymät Lintudirektiivin liitteen I lajeille ja niitä vastaaville muuttolinnuille tärkeät kohteet² Luontodirektiivin liitteiden II ja IV(b) lajien muut esiintymät 	<ul style="list-style-type: none"> Silmälläpidettävien luontotyyppien ja lajien esiintymät³ Alueellisesti uhanalaisten luontotyyppien ja lajien esiintymät³ Metsäkanalintujen soidipaikat Kohteet, joilla esiintyy yksittäisiä huomionarvoisia, pienpiirteisiä luonnonarvoja Lajistollisesti arvokkaat uusympäristöt Muut monimuotoisuutta tukevat kohteet

¹ ennalta tunnetut, aiemmin tehdyissä selvityksissä rajatut kohteet

² erityisesti huomioitavien ja silmälläpidettävien (NT) luontotyyppien ja/tai lajien muodostamat kokonaisuudet

³ pesimä-, levähdys-, ruokailu-, talvehtimis- ja sulkimisaalueet

⁴ EUROBATS-sopimus

⁵ paikallisesti tärkeät

Taulukko 1. Arvottamisessa erotettavat arvoluokat ja niihin kuuluvat kohteet (Mäkelä & Salo 2021)

16.10.2023

3.3 Maastoinventoinnit

3.3.1 Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys

Selvitysalueen kasvillisuutta ja luontotyyppisiä inventoitiin 22.6., 6.7. ja 7.9.2023.

Työn tavoitteena oli selvittää alueella esiintyvät rauhoitetut, silmälläpidettävät, uhanalaiset tai alueellisesti uhanalaiset kasvilajit sekä muu huomionarvoinen lajisto. Luontotyypeistä selvitettiin uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyytit sekä metsälain (10 §), vesilain (2. luku 11 §) ja luonnonsuojelulain (64 §) mukaiset suojeltavat luontotyytit sekä muut luontoarvoiltaan merkittävät alueet. Pihapiireihin tai tehdasalueelle ei kohdistettu kartoituksia.

3.3.2 Liito-oravaselvitys

Liito-oravakartoituksen maastotyöt tehtiin 15.5. ja 22.6.2023.

Kartoitukset tehtiin liito-oravalle suositeltujen selvitysmenetelmien mukaisesti (Nieminen & Ahola (toim.) 2017). Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan määrittämiseksi maastossa käytetään puiden juurilta löytyneitä papanoita ja kolopuita (tai muita pesä- ja piilopaikkoja kuten oravan risupesä) että metsän ikää ja puulajisuhteita. Maastossa kartoitukset kohdennettiin lajille soveltuville metsäkuviuille, joilta papanoita etsittiin ensisijaisesti varttuneiden ja vanhojen kuusten sekä lehtipuiden tyviltä.

3.3.3 Viitasammakkoselvitys

Viitasammakoita kartoitettiin 15.5.2023.

Viitasammakkoselvityksen maastotyöt tehtiin viranomaisohjeistuksen mukaisilla menetelmillä kuuntelemalla soidinäänteleviä (kutevia) koiraita maastossa (Nieminen & Ahola (toim.) 2017). Sää kartoitusajankohdina oli tyyni ja sateeton.

Viitasammakon elinympäristöjä ovat suot, vesistöjen rannat (myös murtovesi) ja erilaiset pienvedet, kuten lammikot ja ojat, sekä näiden läheiset maa-alueet: kosteikot, rantaluhdat sekä kosteat niityt ja metsät. Kartoitus kohdennettiin lajille soveltuviin elinympäristöihin, joita alueella on jonkin verran. Soveltuvia elinympäristöjä sijoittuu lähinnä Hinkanlammen ympäristöön, jossa havaittiin kutevia viitasammakkokoiraita.

3.4 Epävarmuustekijät

Selvitystyön epävarmuustekijät liittyvät luonnon vuotuiseseen vaihteluun sekä maastoinventointien rajalliseen keston. Inventointitulokset ilmentävät aina hetkellistä luonnon tilaa, joka voi myös jossain määrin vaihdella vuosittain.

Maastoinventoinneista on vastannut inventointimenetelmät, kartoitetun lajiston ja luontotyytit hyvin hallitseva biologi. Kasvilajiston ja luontotyyppien inventoinnin maastotyöt on suoritettu parhaan kasvukauden aikaan eli luontotyyppi- ja lajistoselvitysten kannalta optimaaliseen aikaan. Kasvillisuutta on tarkasteltu myös muun lajiston kartoituskäynneillä. Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitykseen ei sisälly erityisiä epävarmuustekijöitä.

Eläinlajistoselvitykset on kohdennettu kohdelajien inventoinnin kannalta oikea-aikaisesti ja käytetyt menetelmät ovat olleet selvityksien kannalta tarkoituksenmukaisia. Sääherkkä viitasammakkoselvitys on tehty hyvissä sääolosuhteissa. Viitasammakkoselvityksen epävarmuustekijät liittyvät yleensä selvityksen maastotöiden ajoittamiseen, sillä lajin aktiivinen kutuaika on melko lyhyt. Epävarmuutta voi sisältyä myös vallitseviin havainnointiolosuhteisiin (mm. sää) ja inventointitapaan, sillä viitasammakot ovat arkoja ja sukeltavat häiritynä helposti. Havainnointiolosuhteet selvitysalueella olivat selvityksen aikaan hyvät ja havainnointi ajoittui keväällä 2023 viitasammakoiden aktiivisimpaan kutuaikaan. Lisäksi alueella on vain vähän lajille soveltuvia

16.10.2023

elinympäristöjä, ja ne pystyttiin kartoittamaan tarkasti. Viitasammakkoselvitykseen ei katsota liittyvän merkittäviä epävarmuustekijöitä.

4 Tulokset

4.1 Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys

4.1.1 Kasvillisuuden yleiskuvaus

Muurame sijaitsee eteläboreaalaisella kasvillisuusvyöhykkeellä, Järvi-Suomen kasvimaantieteellisellä alueella (2b). Selvitysalueen metsät ovat pääosin tuoretta mustikkatyyppin (MT) metsämaata, joka on metsätalouskäytössä. Kuitenkin alueella on sen pinta-alaan nähden melko runsasta kasvupaikkatyyppien vaihtelua alavien alueiden ravinteisista ja kosteista luontotyypeistä mäenrinteiden kuivahkoihin ja karuihin ympäristöihin. Esimerkiksi Hinkanlammen ja sen purojen ympäristössä esiintyy useita eri lehtoluontotyyppisiä, siinä missä selvitysalueen länsiosan mäenrinteessä vallitsevat karut puolukkatyyppin (VT) kangasmetsät.

Selvitysalueen kaakkoisosassa Kinkomaantiehen rajautuen vallitsevat puustoltaan varttuneet ja uudistuskypsät mäntykankaat, jotka ovat pääosin mustikkatyyppin (MT) tuoreita kankaita sekä kuivemmilta osin puolukkatyyppin (VT) kuivahkoa kangasta. Olympiakylän vanhaan asuinalueeseen rajoittuvat rinteiden alaosat ovat nuoria mäntykankaita ja kulttuurivaikutteisia koivikoita.

Kuva 2. Mustikkatyyppin uudistuskypsää mäntykangasta selvitysalueen kaakkoisosassa.

16.10.2023

Kuva 3. Asutusta reunustaa tiheä koivutaimikko selvitysalueen kaakkoiskulmalla.

Selvitysalueen länsiosan metsät ovat pääosin louhikkoisia ja karuja puolukkatyyppin (VT) kuivahkoja mäntykankaita. Alueella vaihtelevat puustoltaan varttuneet ja nuoret kankaat sekä mäntytaimikot. Asutuksen pohjoispuolella on puustoltaan nuoria, tuoreen kankaan koivu-kuusisekametsiä sekä ennen kesää 2023 tehtyjä pienaukkohakkuita.

16.10.2023

Kuva 4. Tuoreen kankaan koivu-kuusisekametsiä selvitysalueen länsiosassa.

*Kuva 5. Kovia kokenut nukke tervehtii selvitysalueen länsiosassa kulkevan polun varressa. Taustalla puolukkatyyppin kivi-
vähkoa mäntykangasta.*

16.10.2023

Selvitysalueen keskiosissa on mustikkatyyppin (MT) tuoreita ja käenkaali-mustikkatyyppin (OMT) lehtomaisia kuusikankaita, jotka ovat puustoltaan uudistuskypsiä tai varttuneita, tasaikäisiä ja -rakenteisia talousmetsiä. Hinkanlammesta itään on lisäksi käenkaali-oravanmarjatyyppin (OMaT) tuoretta kuusilehtoa. Kenttäkerroksen tyyppillisiä lajeja nimilajien lisäksi ovat mm. metsämansikka, sormisara, vadelma, metsäkastikka, metsäkorte ja metsäimarre. Vaateliaampaan lehtolajistoon kuuluvat mustakonnanmarja, sudenmarja, lehto-orvokki ja näsiä. Kasvillisuudessa on näkyvissä laidunvaikutteisuutta.

Kuva 6. Käenkaali-oravanmarjatyyppin (OMaT) tuoretta kuusilehtoa Hinkanlammenn itäpuolella.

Lehtokasvillisuutta on lisäksi puronvarsimetsissä ja Hinkanlammenn rantametsissä, jotka ovat selvitysalueen luonnontilaisimpia alueita. Käenkaali-mesiangervotyyppin (OFIT) kostea suuruholehtoa esiintyy pienialaisesti lähdeympäristöissä sekä puron varsilla, hiirenporras-käenkaalityypin (AthOT) kosteita keskiravinteisia lehtoja on Hinkanlammenn rantametsissä. Kosteat lehdot ovat lehtipuuvaltaisia ja pensastoisia ja niiden Latvus on monikerroksinen ja erirakenteinen. Puuston muodostavat koivu, harmaaleppä ja tuomi. Suuruholehtojen kenttäkerroksen lajistoa ovat mm. mesiangervo, ojakellukka, metsäkurjenpolvi, rönsyleinikki ja käenkaali. Vaateliaampaan lehtolajistoon kuuluvat lehto-orvokki, velholehti ja näsiä. Saniaislehtojen tyyppillistä lajistoa ovat metsäimarre, metsäalvejuuri ja soreahiirenporras.

16.10.2023

Kuva 7. Hinkanlammen rannassa ovat selvitysalueen rehevimmät luontotyypit, kuvassa kosteaa suurruoholehtoa (OFit).

Hinkanlammen luoteispuolen alavat, puroon rajoittuvat alueet ovat tiheään ojitettua, metsitetyn pellon /niityn rehevää koivikkoa. Kenttäkerroksen valtalaji on vadelma, muuta lajistoa mm. mesiangervo, rönsyleinikki, näsiä, nurmilauha ja metsäalvejuuri. Alueella on leveitä ojia ja vetisyys lisääntyy lammen rantaan päin. Kohdetta halkoo sähkölinja. Hinkanlammesta länteen asutukseen rajoittuen on metsitetyn pellon kuusikkoa sekä kasvillisuudeltaan alun perin kulttuurivaikutteista, pikku hiljaa edustavaksi lehdoksi kehittyvää koivikkoa ja harmaa-leppä-kuusi-koivusekametsää. Kohteet ovat entistä peltoa, niittyä tai laidunmaata, mikä näkyy kasvillisuuden kulttuurivaikutteisuuksena.

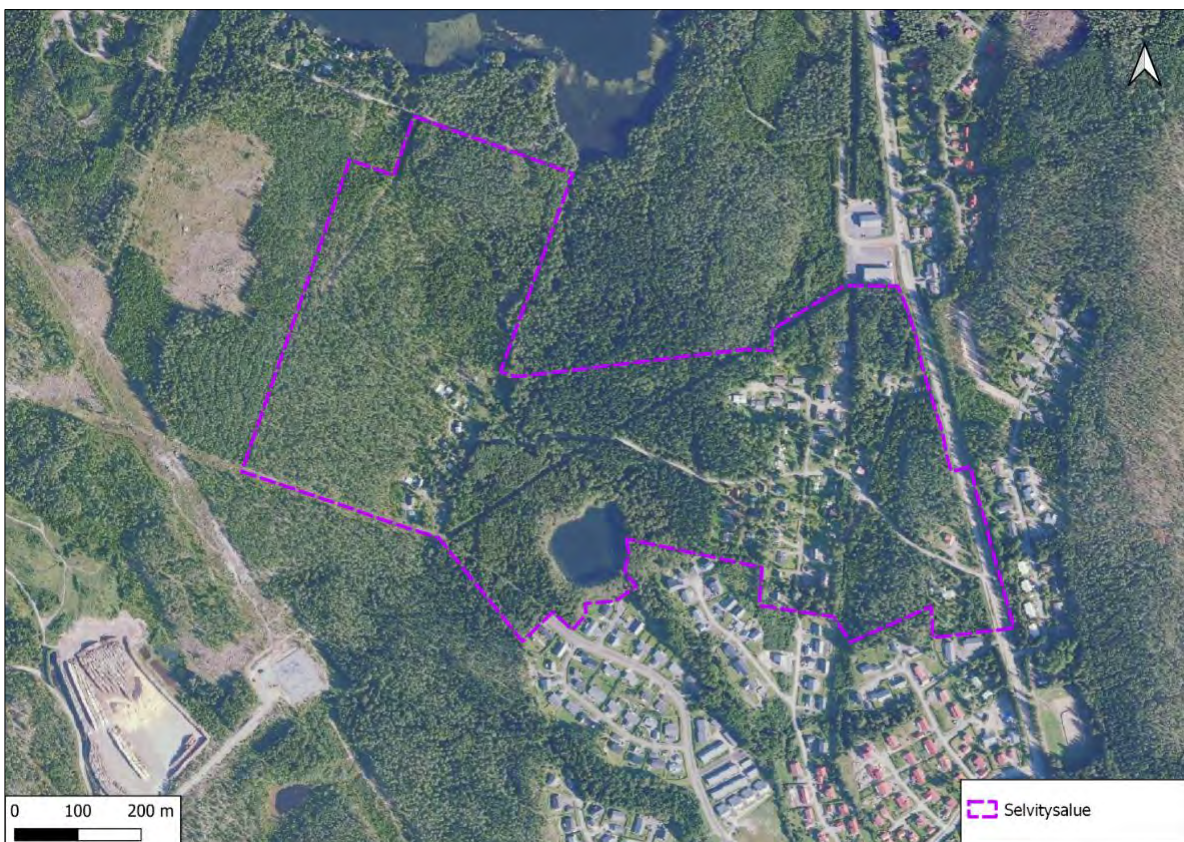
Hinkanlammen rantapuuston ja pensaston muodostavat koivu, kuusi, raita, korpipaatsama ja pajut. Rannat ovat alavat ja vetiset, ja lampea ympäröivät luhtaiset koivikot. Vesirajassa on pensasluhtaa sekä vehkakasvustoja. Tyypillistä rantaluhtien kasvillisuutta ovat kurjenjalka, vehka, terttualpi, ranta-alpi, suo-orvokki, järvikorte, jousivihvilä, pullosara, korpikastikka ja korpikaisla sekä ulpukka.

Selvitysalueen koillisosassa Ommellisen teollisuuskiinteistön eteläpuolella maasto on kosteaa, rehevää ja vaihtelevasti ihmisvaikutteista. Kinkomaantien varressa on edustavaa varttunutta sekapuustoista lehtomaista kangasta (OMaT) lehtolaikkuineen, ja tiestä länteen päin on luontokohteenakin huomioitu korpisten ja ruohoisten suopainanteiden kokonaisuus. Soista länteen kasvillisuus muuttuu entisen pellon/niityn nuoreksi kosteaksi mutta osittain ojitetuksi koivu-kuusi-sekametsäksi, minkä lisäksi siellä sijaitsee tuoreen kannan talousmetsäkuusikkokuvioita. Aluetta halkovat ja reunustavat sähkölinjat.

16.10.2023

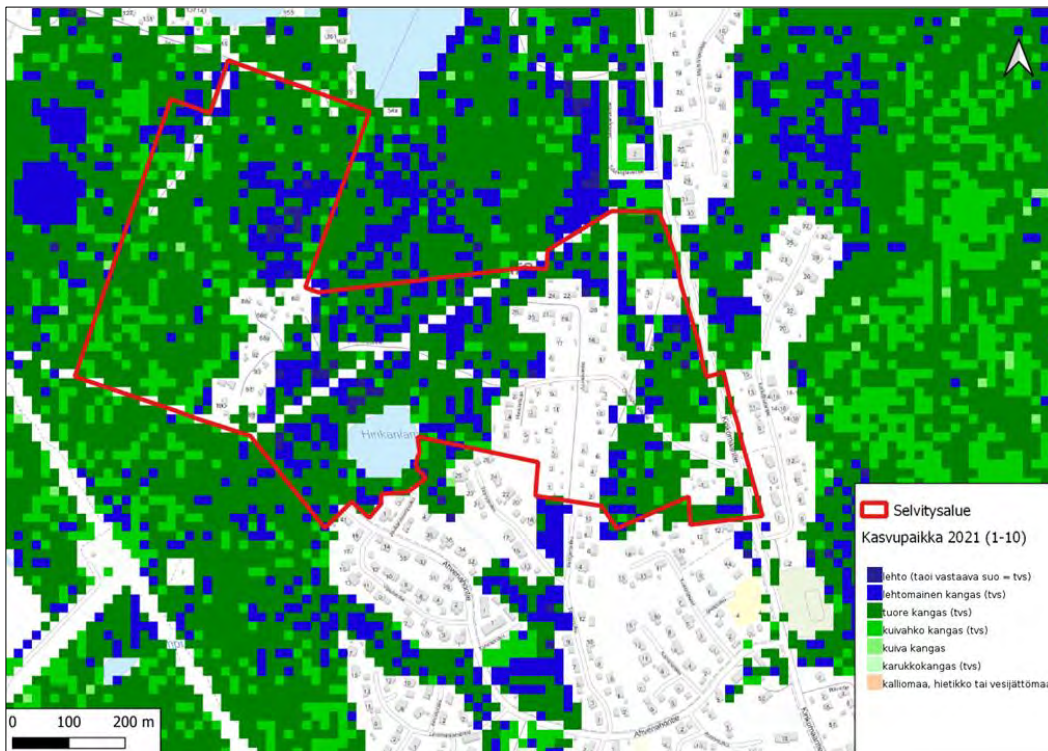

Kuva 8. Entisen pellon tai niityn ojitettua koivikkoa selvitysalueen koillisosassa.

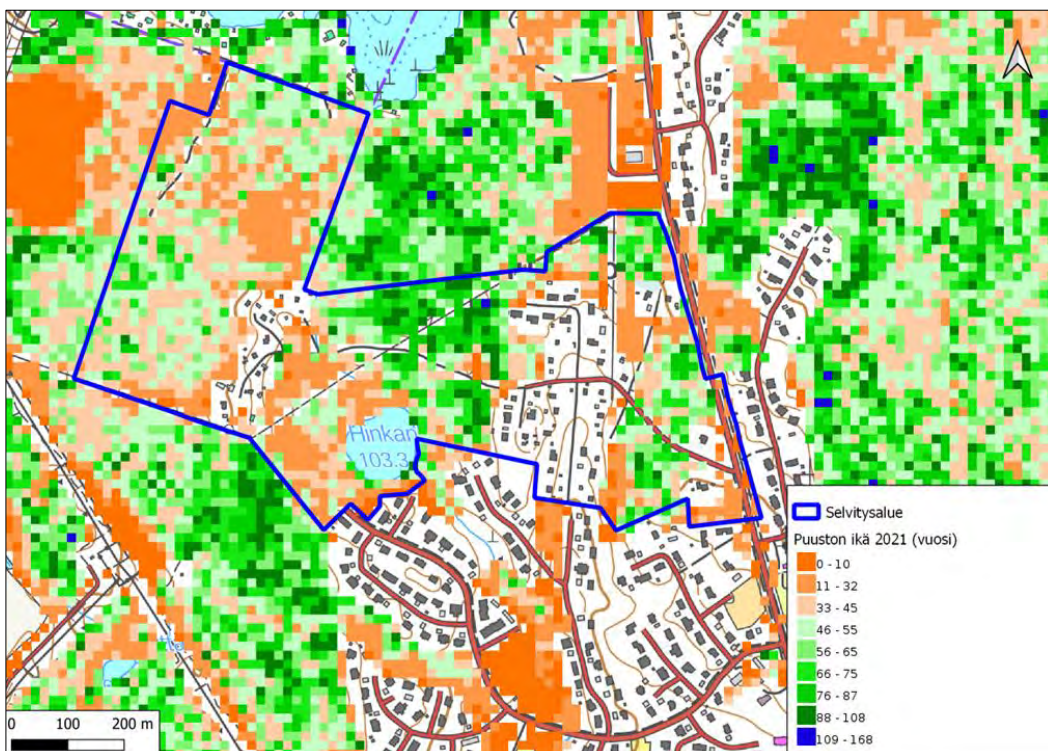

Kuva 9. Selvitysalue ortoilmakuvalla.

16.10.2023

Kuva 10. Selvitysalueen metsien pääkasvupaikkatyyppiä ovat tuore ja lehtomainen kangas, minä lisäksi esiintyy myös lehtoja ja kuivahkoja kankaita.

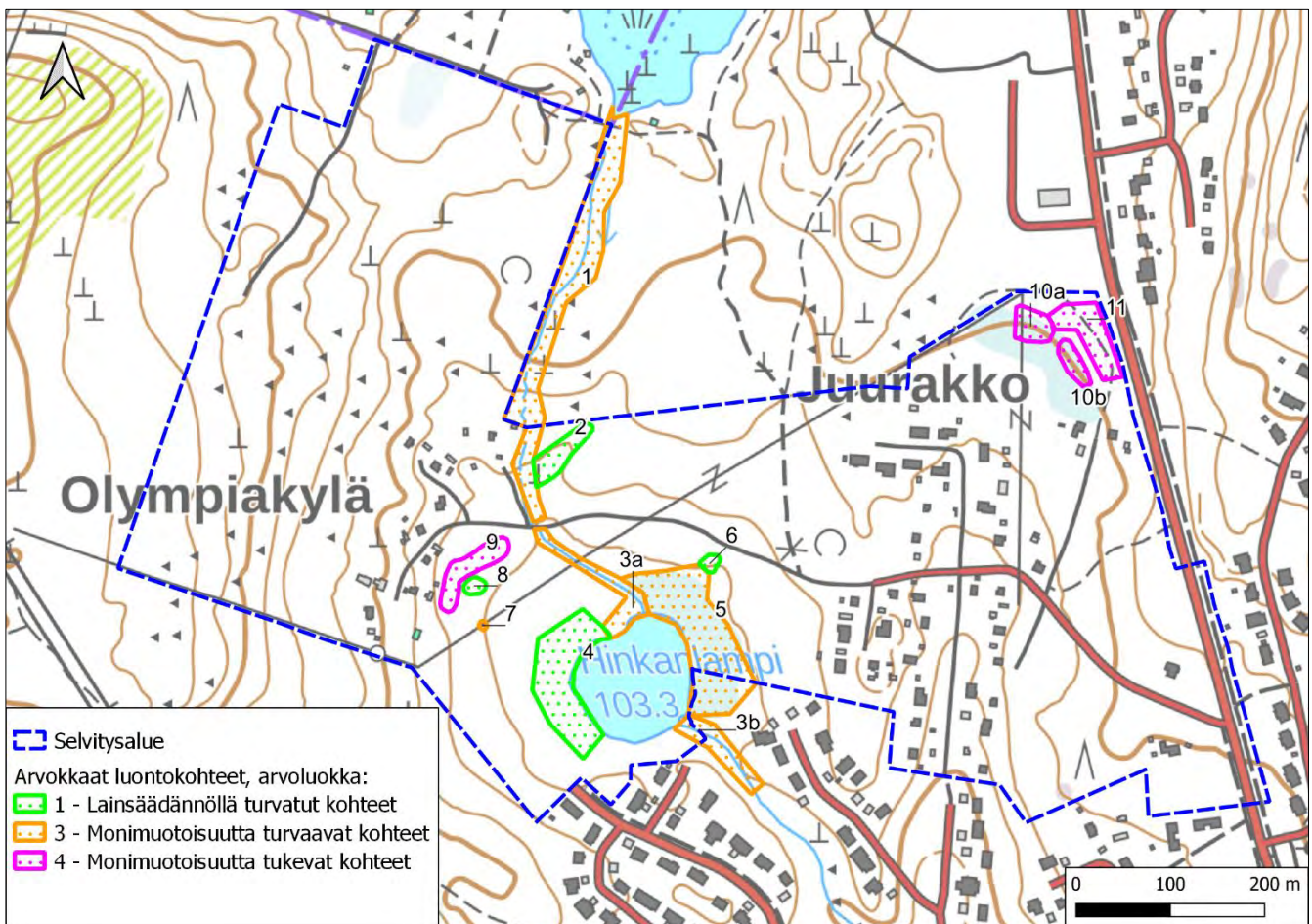
Kuva 11. Puuston ikä vaihtelee eri puolilla selvitysalueita taimikoista varttuneisiin metsiin.

16.10.2023

4.1.2 Arvokkaat kasvillisuus- ja luontotyyppikohteet

Sääksjärven laskupuron järven ja Olympiakyläntien välinen osuus sekä Hinkanlammesta kaakkoon laskeva puro ovat Metsäkeskuksen rajaamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Selvitysalueelle ei sijoitu Natura 2000-ohjelman kohteita, luonnonsuojelualueita, suojeluohjelmien kohteita tai Kemera-ympäristötukikohteita, valtakunnallisesti arvokkaita moreenimuodostumia, kivikoita tai tuuli- ja rantakerrostumia eikä arvokkaita kalioalueita (Syke 2022, Metsäkeskus 2022). Lähin luonnonsuojelualue on Partastenmäkien Natura-alue (SAC, FI0900014), joka kuuluu myös vanhojen metsien suojeluohjelmaan. Natura-alue sijaitsee noin 1,4 kilometrin päässä selvitysalueen länsipuolella.

Selvitysalueelta rajattiin kesän 2023 maastoselvitysten perusteella 11 arvokasta kasvillisuus- ja luontotyyppikohteita. Kohteet on esitetty kuvassa 10 ja kuvailtu tarkemmin tekstissä kuvan alla.

Kuva 12. Selvitysalueella huomioitavat arvokkaat luontokohteet ja niiden arvoluokat.

1. Sääksjärven laskupuro

Pinta-ala: 1,1 ha

Uhanalaiset luontotyypit: Havumetsävyöhykkeet joet ja pikkupurot (EN/VU), Varttuneet havupuuvaltaiset lehtomaiset kankaat (NT/NT), Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat (VU/NT), tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU/VU)

Arvoluokka: 3

16.10.2023

Huomionarvoiset lajit: valkolehdokki (rauh.)

Kohde sisältyy Kalataloudellisesti ja luonnonsuojelullisesti arvokkaan pienveden rajaukseen (Lammi 1992) ja on Metsälain 10 §:n mukainen kohde. Se käsittää noin 450 metrin osuuden Sääksjärven rannan ja Olympiakyläntien väliseltä alueelta.

Alkukohdassa puro virtaa vajaan sadan metrin matkan laajassa lohkareisessa rakkakivikossa. Näillä kohdin uomaa on saatettu perata vedenkulun parantamiseksi, mutta siitä ei ole ollut haittaa puron ekologialle tai maisemalle. Kasvillisuus kivikossa on niukkaa. Hieman alempana puro virtaa melkein tasamaalla 1-2 metriä leveänä uomana kuusikon halki. Uoma mutkittelee rahkasammalten reunustamana. Näillä kohdin puro muistuttaa tyyppillistä korpipuroa.

Arvokkaan osuuden puolivälissä pudotus jyrkkenee ja uoma leviää kivikkoiseen lehtoon. Vesi virtaa jopa 20 metrin leveydellä kivikossa useita eri uomia pitkin. Yleensä virtauskohdan leveys jää 5-10 metriin. Kivikkoon levähtävä uoma tekee purosta biologisesti ja maisemallisesti erikoisen.

Purolla on myös kalastollista arvoa. Eläimistöön kuuluvat ahven, särki, pikkunahkiainen ja rapu. Vesi on kirkasta ja hyvälaatuista. Harvinaisempia lehtolajeja ovat kivikossa kasvavat lehtoarho (ei tavattu vuoden 2023 inventoinneissa), haisukurjenpolvi, lehtopalsami ja vuonna 2023 tavattu valkolehdokki.

Luonnonarvoiltaan merkittävimmissä osassa, kohteen eteläosassa, puro virtaa louhikossa osin piilopurona. Tällä kivikkoisen lehdon osalla uudistuskypsän puuston vallitsevan latvuskerroksen muodostavat kuusi, koivu, haapa ja mänty. Kuusi, koivu, tuomi, harmaaleppä ja raita muodostavat monikerroksisen alikasvoksen. Pensaskerroksen muodostavat lehtokuusama, kuusi, haapa ja tuomi. Lahopuuna on harmaaleppää.

Puronvarsimetsien kasvillisuus on tyyppillisimmin käenkaali-mustikkatyypin (OMT) lehtomaista kangasta ja mustikkatyypin (MT) tuoretta kangasta. Rehevimmillä osin esiintyy käenkaali-oravanmarjatyypin (OMaT) tuoreen lehdon kasvillisuutta, jossa tyyppillisiä lajeja nimilajien lisäksi ovat sormisara, nuokkuhelmikkä, metsäkastikka ja metsäimarre. Louhikko-osilla kasvaa sanikkaisista harvakseltaan metsäalvejuuri, soreahiirenporras ja kallioimarre. Rentukkaa kasvaa kohdissa, joissa puro tulee näkyviin. Hidasvirtauksisten puro-osien tyyppillistä lajistoa ovat vehka, terttualpi, suoputki ja ulpukat.

16.10.2023

Kuva 13. Säöksjärven laskupuron pohjoispää toukokuussa.

16.10.2023

Kuva 14. Sääksjärven laskupuron eteläpää heinäkuussa.

16.10.2023

2. Lehtjuotti ja noro

Pinta-ala: 0,16 ha

Uhanalaiset luontotyypit: Tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU/VU), kosteat keskiravinteiset lehdot (NT/NT), havumetsävyöhykkeen norot (DD)

Arvoluokka: 1, vesilaki 2 luku 11§

Pienialainen, jyrkkien rinteiden reunustama, louhikkoinen ja harvapuustoinen lehtjuotti viettää Sääksjärven laskupuroon. Kohteella on kausikostea noro. Uudistuskypsän puuston pääpuulaji on kuusi, seassa kasvaa yksittäisiä haapoja. Alikasvoksen muodostavat kuusi ja koivu, pensaskerroksen harmaaleppä. Kasvillisuus on pääosin käenkaali-oravanmarjatyyppin (OMaT) tuoretta lehtoa, kosteimmilla osin esiintyy pienialaisesti hiirenporras-käenkaalityypin (AthOT) kosteaa keskiravinteista lehtoa. Kenttäkerroksen tyypillisiä lajeja ovat käenkaali, rönsyleinikki, nokkonen, vadelma, metsäkastikka, metsäkorte, metsäalvejuuri, metsäimarre, lehtopalsami ja korpi-imarre.

16.10.2023

Kuva 15. Noro ja tuoreen ja kostean lehdon kasvillisuutta.

16.10.2023

3. Hinkanlammen puronvarsilehto

Pinta-ala: 0,41 ha

Uhanalaiset luontotyypit: Havumetsävyöhykkeet joet ja pikkupurot (EN/VU), tuoret keskiravinteiset lehdot (VU/VU), kosteat keskiravinteiset lehdot (NT/NT),

Arvoluokka: 3

Kohteeseen on sisällytetty Olympiakyläntien ja Hinkanlammen välinen osuus Sääksjärven laskupurosta sekä hieman rantakasvillisuutta viitasammakon kutualueen koillispuolella. Lisäksi rajaukseen kuuluu selvitysalueelle ja sen välittömään läheisyyteen sijoittuva osuus Hinkanlammesta Ahvenlampeen laskevasta purosta (Metsäl 10\$).

Puro on kirkasvetinen ja hiekkapohjainen. Uoma on noin kahden metrin levyinen. Puroa reunustaa lehtokasvillisuus, joka on vaihtelevasti käenkaali-oravanmarjatyyppin (OMaT) tuoretta lehtoa ja käenkaali-mesiangervotyyppin (OFiT) kostea suurruoholehtoa.

Puronvarsimetsä on puustoltaan uudistuskypsää lehtipuusekametsää. Koivu muodostaa vallitsevan latvuskerroksen, monikerroksisessa alikasvoksessa kasvaa pihlajaa, tuomea ja raitaa. Pensaskerroksen muodostavat punaherukka, pihlaja, harmaaleppä ja tuomi, joka kasvaa paikoin tiheänä pensastona. Kostean suurruoholehdon kenttäkerroksen tyypillisiä lajeja ovat mesiangervo, metsäkurjenpolvi, ojakellukka, nokkonen, rön-syleinikki, karhunputki, metsäalvejuuri, metsäkorte ja sormisara. Vaateliaampaan lehtolajistoon kuuluvat vel-holehti, sudenmarja ja näsiä. Sähkölinjan pohjoispuolella puroa reunustava lehtokasvillisuus on voimakkaasti kulttuurivaikutteista.

Rannan tuntumassa puroa reunustavat koivu- ja pensasluhtaosat. Vehka muodostaa yhtenäisiä kasvustoja, muuta lajistoa mm. järvikorte, korpikaisla ja terttualpi.

Kuva 16. Sääksjärven laskupuron vartta Olympiakyläntiestä etelään.

16.10.2023

4. Luhtaiset rantakoivikot, viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikka

Pinta-ala: 0,27 ha

Uhanalaiset luontotyypit: Koivuluhdet (DD)

Huomionarvoiset lajit: viitasammakko (Luontodirektiivin liite IV a), töyhtötiainen (VU), valkoselkätikka (VU)

Arvoluokka: 1

Hinkanlammen alava länsiranta on luhtaista koivikkoa, jossa kasvaa koivua, kuusta, korpipaatsamaa ja pajuja. Alueelta havaittiin toukokuun kartoituksissa 8 soidintavaa viitasammakkokoirasta, minkä perusteella rajattiin lajin lisääntymis- ja levähdyspaikka. Ojissa ja lampareissa on vehkakasvustoja. Kenttäkerroksen lajisto ovat mm. korpikastikka, korpikaisla, jousivihvilä, metsäkorte, mesiangervo, terttualpi, suo-orvokki ja soreahiirenporras. Kohde on osin kulttuurivaikutteista, sillä siellä on ojia ja se liittyy lännessä metsitetyn pellon koivikkoon. Lajitietokeskuksen tietokannoissa kohteelta on havainnot töyhtötiäisestä ja valkoselkätikkasta vuodelta 2018.

Kuva 17. Koivuluhtaa Hinkanlammen länsipuolella.

5. Hinkanlammen rantametsät

Pinta-ala: 0,97 ha

Uhanalaiset luontotyypit: Koivuluhdet (DD), kosteat keskiravinteiset lehdot (NT/NT), tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU/VU)

Huomionarvoiset lajit: punavarpunen (NT)

Arvoluokka: 3

Hinkanlammen pohjois- ja itärannalla on koivulehtoa ja koivuluhtaa. Lehdossa varttuneen puuston vallitsevan latvuserroksen muodostavat koivu ja harmaaleppä, alikasvoksen harmaaleppää, tuomi, pihlaja ja koivu.

16.10.2023

Pensaskerroksessa kasvaa harmaaleppää, tuomea ja korpipaatsamaa. Tuomi muodostaa tiheitä kasvustoja. Lahopuuna on runsaasti harmaaleppää sekä pysty- että maapuuna. Kohteella on vanhoja ojituksia ja kasvillisuudessa on näkyvissä kulttuurivaikutteisuutta. Kasvillisuus vaihtelee käenkaali-mesiangervotyyppin (OFiT) kosteasta suurruoholehdosta hiirenporras-käenkaalityypin (AthOT) kosteaan keskiravinteiseen lehtoon. Kenttäkerroksen tyypillisiä lajeja ovat mm. metsäalvejuuri, soreahiirenporras, metsäimarre, mesiangervo, ojakellukka, käenkaali, lillukka, rönsyleinikki, nurmilauha sekä näsiä.

Myös luhtaisissa rantakoivikoissa on runsaasti lahoppuuta. Kohteella on lampareita, jotka ovat syntyneet aikoinaan turvetta nostettaessa. Lampareissa kasvaa vehkaa. Muuta kasvillisuutta mm. juolukka, suopursu, raate ja vihvilät. Alueelta on vuonna 2013 havaittu Liisalan asemakaava-alueen linnustoselvitysten yhteydessä mm. punavarpuunen (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy 2013).

Kuva 18. Kosteaa keskiravinteista lehtoa (AthOT) Hinkanlammen itäpuolella.

6. Lähteikkö

Pinta-ala: 0,03 ha

Uhanalaiset luontotyytit: Lähteiköt (EN/VU), kosteat keskiravinteiset lehdot (NT/NT)

Arvoluokka: 1, vesilaki 2 luku 11§

Lähteikkö sijaitsee kangasmaan ja Hinkanlampea ympäröivien hienojakoisten maa-ainesten rajapinnassa. Tihkupintaista, osin avovertistä lähdeympäristöä on 3 m x 4 m laajuisella alalla. Reunoilla on lähdeympäristöille tyypillistä sammallajistoa kuten luhtakuirisammal, lähdelelväsammal, hetealvesammal ja okarahkasammal. Reunuspuusto on koivuvaltaista, alikasvoksen muodostaa harmaaleppä, pensaskerroksessa kasvaa harmaaleppää ja mustaherukkaa. Lähdeä ympäröi käenkaali-mesiangervotyyppin (OFiT) kostean suurruoholehdon kasvillisuus. Kenttäkerroksen lajistoa ovat mm. mesiangervo, ojakellukka, rönsyleinikki, nokkonen, korpikastikka, harmaasara, metsäkorte, metsäalvejuuri ja soreahiirenporras. Lähdeympäristöille tyypillisiä

16.10.2023

lajeja ovat leskenlehti, suo-ohdake ja lehtohorsma. Vaateliaampaan lehtolajistoon kuuluvat lehto-orvokki ja sudenmarja. Hyönteislajistoon kuuluvat mm. sukeltajat ja vesimittari.

Lähteikköä ympäröivät lehtomaisen kankaan kuusimetsät sekä Hinkanlammen lehtipuuvallaiset rantametsät. Vieraslajeista jättipalsami on alkanut levittäytyä lähdeympäristöön ja lehtoon.

Kuva 19. Hinkanlammen lähteikkö.

7. Avolähde

Pinta-ala: 0,01 ha

Uhanalaiset luontotyytit: Lähteiköt (EN/VU)

Arvoluokka: 3, vesilaki 2 luku 11§

Hinkanlammen länsipuolella voimalinjan alla on avolähde, jota on ilmeisesti joskus käytetty juomapaikkana. Lähteessä on lahoavia puurakenteita. Avolähteen reunalla kasvaa hieman lähteisyyttä ilmentävää lettolelväsammalta. Lähdettä ympäröi rehevä koivikko. Lähteestä vesi purkautuu suoraan ojaan. Koska lähde ei enää ole luonnontilassa, se luokitellaan arvoluokkaan 3

16.10.2023

Kuva 20. Ihmistoiminnan muokkaama lähdeympäristö sähkölinjan alla.

8. Tihkupintainen lähde louhikossa

Pinta-ala: 0,03 ha

Uhanalaiset luontotyypit: Lähteiköt (EN/VU), havumetsävyöhykkeen norot (DD)

Arvoluokka: 1, vesilaki 2 luku 11§

Kohde sijaitsee Hinkanlammesta länteen, omakotitalojen itäpuolella. Pohjavettä purkautuu kivien alta louhikkoisessa maastossa lyhyeen noroon, josta vedet laskevat ojaan.

16.10.2023

Kuva 21. Lähteköstä alkavassa norossa oli vettä heinäkuun alussa.

16.10.2023

9. Kulttuurivaikutteinen rinnelehto

Pinta-ala: 0,19 ha

Uhanalaiset luontotyytit: tuoret keskiravinteiset lehdot (VU/VU)

Arvoluokka: 4

Vanhan Olympiakylän asutuksen kaakkoispuolella jyrkähkössä rinteessä entisen pellon/laitumen alueelle on kehittymässä edustavaa keskiravinteista käenkaali-oravanmarjatyyppin (OMaT) tuoretta lehtoa. Puusto koostuu varttuvasta harmaaleppä-kuusi-koivusekametsästä, minkä lisäksi tuomea ja vaahteraa on etenkin pensaskerroksessa. Nuorta lehtipuulajeista muodostunutta lahoppua on runsaasti. Tiheän latvuston vuoksi kenttäkerros on pääosin vähälajinen. Luontokohde on hyvin kivikkoinen, luultavimmin kivet on raivattu entisiltä pelloilta tai rakentamisen tieltä. Lajistoa luonnehtivat mm. hiirenporras, kurjenpolvi, vadelma ja mustaherukka. Paikoitellen esiintyy lehtopalsamia ja haisukurjenpolvea.

Kuva 22. Runsas vaikkakin nuoresta puustosta muodostunut lahoppu sekä kivikkoinen maaperä luonnehtivat kehittyvää lehtokohdetta (OMaT).

10. Juurakon piensuot

Pinta-ala: 0,21 ha

Suojeluperuste: boreaaliset piensuot

Arvoluokka: 4

Ommellisen teollisuuskiinteistön eteläpuolella osittain sähkölinjan alla on kahden boreaalisen piensuon muodostama kokonaisuus, joiden suotyypeissä on runsasta pienipiirteistä vaihtelua. Koillispuolen suon kasvillisuus muistuttaa kenttäkerroksen osalta lähinnä ruohoista saranevaa, ja pohjakerros muodostuu

16.10.2023

rahkasammalista. Pohjoispuolen suo sijoittuu lähes kokonaan sähkölinjan alle, ja sen kasvillisuudessa vallitsevat puolestaan rämevarvut. Korpinen puusto suolla on etupäässä melko tiheää ja paikoin kookastakin. Suolla on useita avovetisiä lammikoita. Lajistossa esiintyvät mm. täpläkämme (maariankämme), luh-tavilla, kurjenjalka, raate, sekä paikoin rämevarvut ja runsaat sarakasvustot. Avoimena pidettävä sähkölinja-alue sekä muutamat ojat heikentävät suon luonnontilaisuutta.

Kuva 23. Korpinen ja ruohoinen piensuo, jossa paikoitellen avovesilammikoita.

16.10.2023

Kuva 24. Täpläkämmekkä ja luhtavilla kasvoivat runsaana suolla ja osin sen ympäristössä.

11. Juurakon metsä

Pinta-ala: 0,28 ha

Suojeluperuste: Varttuneet havupuuvaltaiset lehtomaiset kankaat (NT/NT), kosteat keskiravinteiset lehdot (NT/NT)

Arvoluokka: 4

Kinkomaantien ja teollisuuskiinteistön kulmassa oleva metsäkuvio edustaa varttunutta/vanhaa käenkaali-mustikkatyyppin lehtomaista kangasta (OMT) ja käenkaali-oravanmarjatyyppin tuoretta keskiravinteista lehtoa (OMaT). Täyttää Metso-monimuotoisuusohjelman II-luokan kriteerit. Puuston muodostavat paikoin järeä kuusi, haapa ja mänty, mutta lahoppuuta on hyvin vähän. Pensaskerroksessa on tammen taimia, pihlajaa, korpipaatsamaa ja lehtokuusamaa. Kenttäkerrosta luonnehtivat nimilajien lisäksi lillukka, kultapiisku, valdelma, korpi-imarre, metsälvejuuri ja sudenmarja.

16.10.2023

Kuva 25. Varttunutta/vanhaa lehtomaista kangasta (OMT) Kinkomaantien varressa.

4.1.3 Huomionarvoiset kasvilajit ja käävät

Maastokartoituksissa alueelta havaittiin rauhoitettua valkolehdokkia Sääksjärven laskupuron varresta. Muutoin selvitysalueella ei havaittu rauhoitettuja, silmälläpidettäviä, uhanalaisia tai alueellisesti uhanalaisia kasvi- tai kääpälajeja.

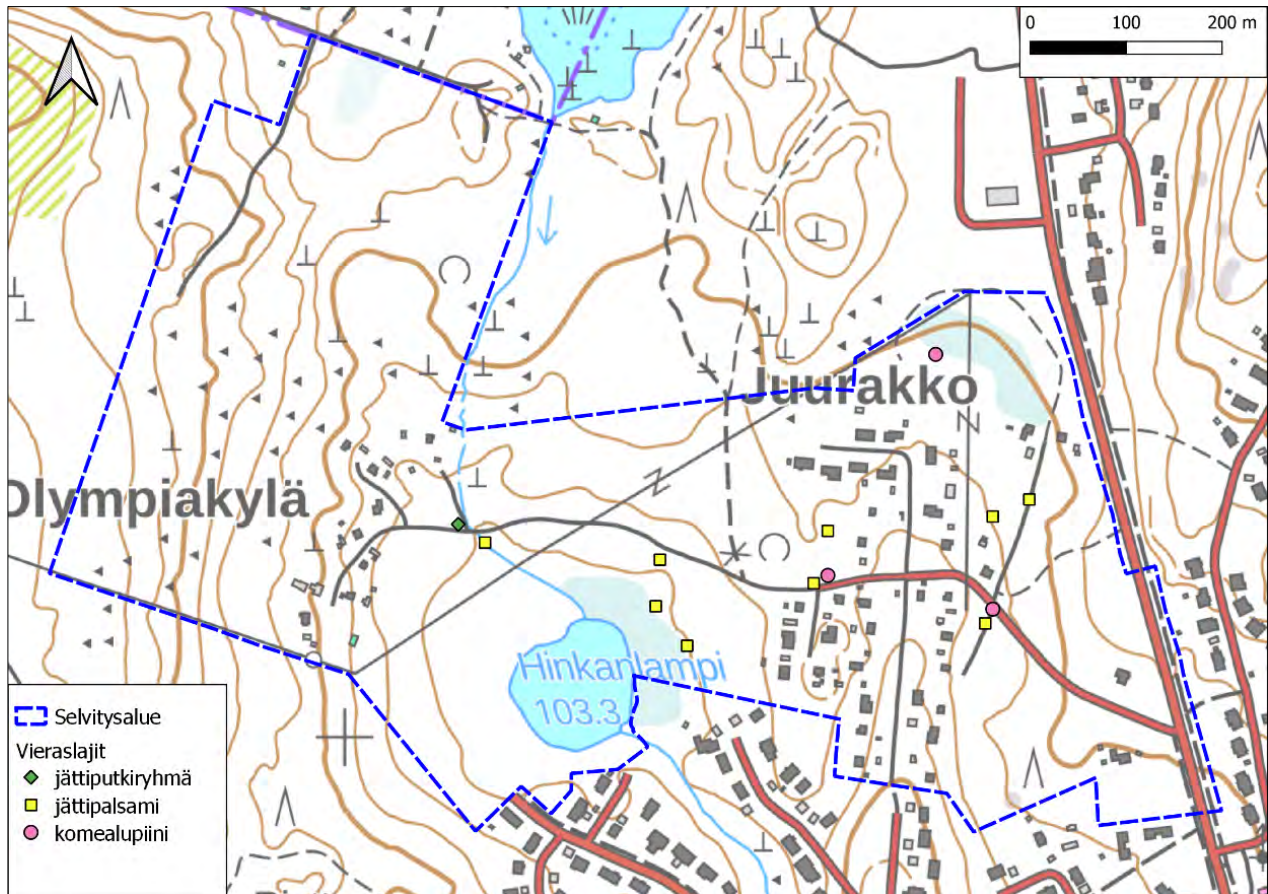
Lähtötietojen perusteella selvitysalueelta ei ollut myöskään aiempia havaintoja huomionarvoisesta kasvilajistosta (Lajitietokeskus 2023).

4.1.4 Vieraslajikasvihavainnot

Selvitysalueella havaittiin maastoselvitysten yhteydessä vieraskasvilajeista komealupiinia (kansallisesti haitalliseksi säädetty vieraslaji), jättipalsamia (EU:n vieraslajiluettelo) ja jättiputkiryhmää (EU:n vieraslajiluettelo). Jättipalsamia ja komealupiinia kasvaa yleisesti Olympiakyläntien varressa, minkä lisäksi jättipalsami on levittäytynyt monin paikoin Hinkanlammen itärannalle. Olympiakyläntien ja Sääksjärven laskupuron risteyskohdan tuntumassa havaittiin yksi jättiputkiryhmän yksilö yksityiselle kiinteistölle johtavan tien haarasta. Yksityisten tonttien liepeet eivät olleet tämän selvityksen painopistealuetta, ja on hyvin todennäköistä, että

16.10.2023

ainakin komealupiinia ja jättipalsamia kasvaa myös selvitysalueen muiden kuin tässä esitettyjen katujen var-
silla.

Kuva 26. Selvitysalueelta tehdyt vieraskasvihavainnot, huomionarvoisimmat havaitut esiintymät.

16.10.2023

Kuva 27. Jättiputki vihertää Olympiakyläntien varressa ensimmäisten kasvien joukossa toukokuussa.

4.2 Liito-oravaselvitys

Selvitysalueella ei havaittu liito-oravan papanoita eikä lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Myöskään vuoden 2020 selvityksissä ei alueelta havaittu jälkiä lajista (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy 2020). Lähin tiedossa oleva liito-oravan elinalue on Hinkanlammen kaakkoispuolen puronvarsimetsä, josta on todettu liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy 2013).

Liito-oravalle soveltuvaa metsää sijoittuu erityisesti Sääksjärven laskupuron varteen, jossa kasvaa paikoin runsaasti järeää haapaa, joka on lajille tärkeää ravintopuu.

4.3 Viitasammakkoselvitys

Hinkanlammen länsirannalla havaittiin noin 8 kutevaa viitasammakkokoirasta, minkä perusteella paikalle rajattiin viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikka. Lisääntymis- ja levähdyspaikan rajausta on esitetty kuvassa 12 (luontokohde 4).

Muita potentiaalisia lisääntymis- ja levähdyspaikkoja selvitysalueella sijoittuu Hinkanlammen itärannalle sekä selvitysalueen koilliskulman soiden avovesilampareisiin. Näillä alueilla ei havaittu kutevia viitasammakoita, eikä myöskään viitasammakon kutua.

16.10.2023

Kuva 28. Hinkanlammen tulvivaa rantaa toukokuun alussa viitasammakkoinventointien aikaan.

4.4 Linnusto

4.4.1 Yleiskuvaus

Alueella ei ole tehty varsinaista pesimälinnustoselvitystä. Lajitietokeskuksen tietokannoissa (2023) selvitysalueelta on vuodesta 1990 lähtien havainnot Suomessa yleisinä esiintyvistä (LC) lajeista mustapääkertusta, räkättirastaasta, punakylkirastaasta, talitiaisesta, käpytikasta ja kirjosiepostasta. Lajitietokeskuksen tietokannoissa on myös havaintoja uhanalaisista lajeista valkoselkätikasta (VU) ja töyhtötiiaisesta (VU) Hinkanlammen luoteispuolelta. Lisäksi vuoden 2013 Liisalan asemakaava-alueen luontoselvityksissä Hinkanlammen rantametsissä havaittiin pikkutikka (LC) ja punavarpuen (NT). Selvitysalueen luontoselvitysten yhteydessä kesällä 2023 havaittiin yleisiä havu- ja lehtisekametsien lintulajeja, kuten peukaloinen, sinitiainen, peippo, pajulintu ja laulurastas. Hinkanlammessa elää tavanomaisia vesilintulajeja kuten telkkiä.

Kasvillisuudeltaan rehevät lehdot, lehtomaiset kankaat ja puronvarsimetsät sekä Hinkanlammen rantametsät ovat linnustoltaan monimuotoisimpia alueita.

4.5 Ekologiset yhteydet

Ekologiset käytävät ovat kulkureittejä, joiden kautta eläimet ja myös kasvit voivat siirtyä alueelta toiselle niille muutoin epäsuotuisien alueiden läpi. Ekologisia käytäviä ovat metsävyöhykkeet, metsä-peltoyhteydet, virtavedet ja muut viherympäristöjen ketjut. Pääsääntöisesti ekologinen käytävä toimii sitä paremmin mitä leveämpi ja parempilaatuinen se on. Tiet, asuinalueet ja muut rakennetut alueet ovat monille lajeille kulkuesteitä, jotka katkaisevat tai heikentävät ekologisen yhteyden toimivuutta. Ekologiset käytävät muodostavat verkoston, joka yhdistää toisiinsa luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä ydinalueita, esimerkiksi luonnonsuojelualueita ja laajoja metsäalueita.

16.10.2023

Keski-Suomen maakuntakaavoitusta varten laaditussa selvityksessä (Uusitalo 2006) Kinkomaan alue kuuluu Päijänteen ekologisen suuralueen ja Pohjois-Päijänteen ekologisen vyöhykkeen pohjoisosiin. Päijänteen ekologista suuraluetta ja ekologisia vyöhykkeitä kuvataan selvityksessä seuraavasti:

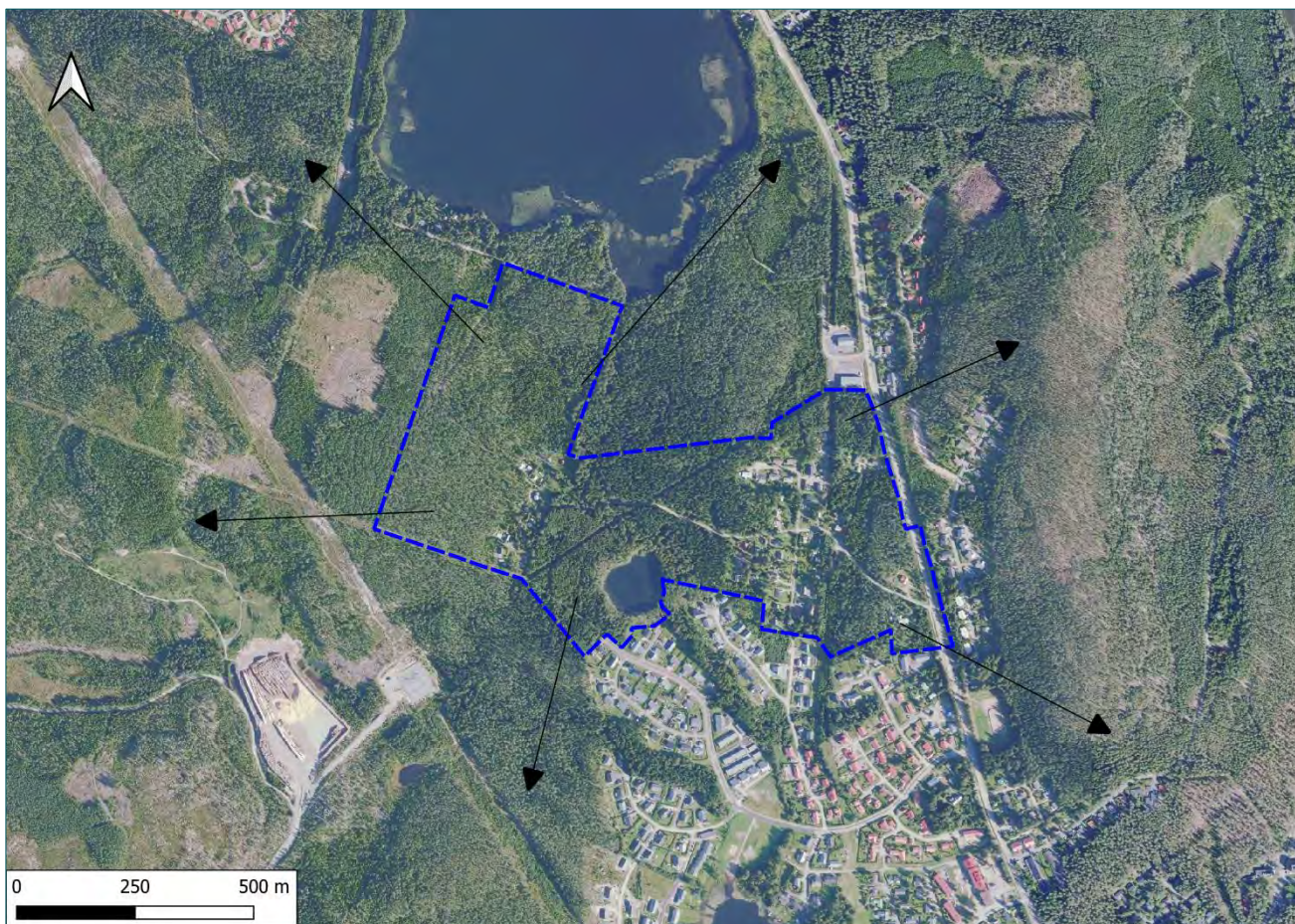
”Päijänteen suuralue kattaa suuren osa eteläisestä Keski-Suomesta kulkien kiilana Isojärven kansallispuistosta itään ja Päijänteen rantoja pitkin Kuhmoisten, Luhangan, Jämsän, Korpilahden, Leivonmäen, Toivakan ja Muuramen alueilta Jyväskylän korkeudelle saakka. -- Päijänteen alueen luontoarvoja ja ominaispiirteitä ovat rehevät lehdot ja puronvarsimetsät, ravinteiset kalliot ja kallioluontotyypit, Päijänne sekä Päijänteen saaret ja kallioiset rannat. Alueen luontoarvoja lisäävät muut arvokkaat luontotyypit, kuten satunnaiset laajat tai rehevät suot, pienvedet, monipuoliset vesistöt ja vesiluontotyypit, vanhat metsät sekä monenlaiset uhanalaiset lajit. Alueella on ekologisesti merkittäviä kokonaisuuksia ja paikoitellen esiintyy vaateliasta lajistoa.

Luontoytimet ovat maakunnan arvokkaimpia luontokohteita. Luontoarvojen säilyttämiseksi tulee luontoydinten välillä kehittää ekologisia yhteyksiä. Ekologiset vyöhykkeet yhdistävät luontoytimiä. Luontoytimet sekä niiden ympäristö ja yhteysalueet muodostavat ekologisen vyöhykkeen. Vyöhykkeet ovat kokoavia luonnonarvoalueita. Ekologiset vyöhykkeet on muodostettu luontoydintihentymien ympärille ja ne sijaitsevat pääosin ekologisilla suuralueilla.”

Olympiakylän selvitysalueen vähäiset metsäalueet ovat nykytilassa kytkeytyneet hyvin kaikkiin ilmansuuntiin, ainoastaan Ahvenlammen asuinalue rajoittaa metsäisiä yhteyksiä selvitysalueen kaakkoispuolella. Myös Kinkomaantie ja selvitysalueen länsipuoliset voimajohtokäytävät sekä hakkuu- ja puunvarastointialueet heikentävät selvitysalueen kytkeytyneisyyttä ympäröiviin metsäalueisiin vähäisemmässä määrin. Tulevaisuudessa alueen kytkeytyneisyys tulee todennäköisesti heikentymään merkittävästi alueelle kohdistuvan rakentamisen myötä.

Ekologisten verkostojen näkökulmasta olisi tärkeää säilyttää selvitysalueelta ekologiset, metsäpeitteiset yhteydet erityisesti itään Päijänteen rannan suuntaan sekä etelän suuntaan kohti Pohjois-Päijänteen ekologisen suuralueen ydinosa. Toisaalta vesiekosysteemien lajien kannalta tulee kiinnittää huomiota järvien, lampien ja purojen muodostamiin kokonaisuuksiin, kuten Sääksjärven, Hinkanlammen, Ahvenlammen ja Riuttalammen ja niiden välisten purojen muodostamaan ekologiseen käytävään. Nykytilanteessa alueen ekologinen verkosto on hyvä (kuva 17).

16.10.2023

Kuva 29. Selvitysalueen ekologiset yhteydet metsäpeitteisyyttä vaativien metsälajien kannalta. Mustat nuolet kuvaavat merkittävimpiä yhteyksiä.

5 Johtopäätökset ja suositukset

Kappaleessa 4.1.2 on esitetty selvitysalueelta rajattujen arvokkaiden kasvillisuus- ja luontotyyppikohteiden suojeluperusteet ja arvoluokka (kts. luokitteluperusteet: Taulukko 1 raportin kohdassa 3.2).

Selvityksen perusteella Olympiakylän asemakaavan selvitysalueelle sijoittuu useita arvoluokan 1 kohteita (ns. lainsäädännöllä turvatut kohteet), joita ovat esimerkiksi vesilain 11§:n mukaiset, luonnontilaiset lähteiköt tai kausikuivat norot.

Olympiakylän asemakaava-alueella ei selvityksen perusteella ole luokan 2 luontokohteita (luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät).

Luokkaan 3 sisältyvät kohteet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä. Selvitysalueelta luokkaan 3 sisällytetyillä arvokkailla kasvillisuus- ja luontotyyppikohteilla esiintyy uhanalaisia luontotyyppijä, mutta luontotyyppit eivät kuitenkaan ole täysin luonnontilassa. Muuttuneisuutensa ja pienialaisuutensa vuoksi kuviot eivät ole uhanalaisten luontotyyppien merkittäviä esiintymiä, vaan ne luokitellaan yksityiskohtaisessa suunnittelussa huomioitaviksi, muiksi esiintymiksi (kts. Taulukko 1: uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät).

16.10.2023

Luokkaan 4 kuuluvat luontokohteet ovat luonnon monimuotoisuutta tukevia, jotka mm. tukevat ekologia yhteyksiä.

Kuvassa 12 esitetyt arvokohteet suositellaan huomioon otaviksi maankäytön suunnittelussa niin, etteivät niiden ominaispiirteet vaarannu. Luontokohteet ovat lainsäädännöllä suojattuja (arvoluokka 1) tai paikallisesti arvokkaita (luokat 3-4) ja lisäävät paikallisesti alueen luonnon monimuotoisuutta.

Selvitysalue kuuluu laajempaan Pohjois-Päijänteen ekologiseen suuralueeseen (Uusitalo 2006). Tällä hetkellä selvitysalueen ekologiset yhteydet ovat hyvät lähes kaikkiin ilmansuuntiin, ja maankäytön suunnittelussa olisi hyvä taata ekologisten yhteyksien säilyminen vähintään lähialueiden vesistöjen (lammet, järvet, purot) välillä. Toisaalta selvitysalueen rakentaminen tulee heikentämään paikallisesti erityisesti itä-länsisuuntaista yhteyksien välillä metsäisten alueiden välillä. Yhteyksiä voitaisiin ylläpitää säilyttämällä varttuneempaa puustoa sisältävä viherkäytävä itä-länsisuunnassa selvitysalueen halki.

Selvitysalueella ei kuitenkaan esiinny esimerkiksi luontodirektiivin liitteen IV(a) lajia liito-oravaa, jonka kanalta ekologiin yhteyksiin tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Nykyiset yhteydet alueella palvelevat todennäköisesti pääasiassa alueilla esiintyvää tavanomaista, kulttuuriympäristöihin sopeutunutta lajistoa, joka ei ole myöskään ihmistoiminnoille kovin herkkää.

Lähteet

- European Commission 2007: Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest under the Habitats Directive 92/43/EEC. 88 s.
- FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy. 2020: Muuramen kunta. Olympiakylän asemakaava-alueen luontoselvitys.
- FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy. 2013: Muuramen kunta. Liisalan asemakaava-alueen luontoselvitys.
- Huttunen, A. & Pahtamaa, T. 2002: Luontoselvitykset yleis- ja asemakaavoissa. – Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen moniste 24, Oulu
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 388 s.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.
- Lajitietokeskus 2023: Aineistopyyntö (17.2.2023)
- Lammi, A. 1992: Kalataloudellisesti ja luonnonsuojelullisesti arvokkaat pienvedet Keski-Suomessa. Keski-Suomen vesi- ja ympäristöpiiri.
- Luonnonsuojelulaki (1096/1996) ja -asetus (160/1997).
- Luonnonvarakeskus 2019. Kasvupaikkatyytit. Latauspalvelu. WWW-palvelu: <http://kartta.metla.fi/> (luettu 2023)
- Metsälaki (1996/1093) ja Metsäasetus (1996/1200)
- Mäkelä, K. & Salo, P. 2021: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen Ympäristökeskus.
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

16.10.2023

- Ramboll Oy 2014. Viitasaaren kaupunki, keskustan osayleiskaavan luontoselvitys 16.10.2014.
- Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. ja Nironen, M. 2004. Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. – Suomen ympäristö 742. Ympäristöministeriö. 113 s.
- Suomen ympäristökeskus 2022: Lapiro –latauspalvelu. WWW-palvelu: <https://paikkatieto.ymparisto.fi/lapio/latauspalvelu.html> (luettu 3/2023)
- Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, M., Seppälä, J. Siitonen ja Valkeapää, A.: 2016: Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016–2025. Ympäristöministeriön Raportteja, 17/2016.
- Uusitalo, A. 2006. Ekologisesti arvokkaiden alueiden huomioiminen maakuntakaavoituksessa. Keski-Suomen liitto 2006.
- Ympäristöministeriö 2017. Liito-oravan huomioon ottaminen kaavoituksessa.
- Ympäristöministeriö 2016. Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016–2025, Ympäristöministeriön raportteja 17, 2016.
- Vesilaki (2011/587)
- Voigt, C.C, C. Azam, J. Dekker, J. Ferguson, M. Fritze, S. Gazaryan, F. Hölker, G. Jones, N. Leader, D. Lewanzik, H.J.G.A. Limpens, F. Mathews, J. Rydell, H. Schofield, K. Spoelstra, M. Zagamjster 2018: Guidelines for consideration of bats in lighting projects. EUROBATS Publication Series No. 8. UNEP/EUROBATS Secretariat, Bonn, Germany, 62 s.